

9.11.22

środa, godz. 18.00
NFM, Sala Główna

Muzykopedia

Izabela Polakowska-Rybska – dyrygent

Anna Sipał – dyrygent

Marcin Grabosz – dyrygent

Piotr Jaroński – dyrygent

Ewelina Dąbrowska – dyrygent

Maria Zawartko – prowadzenie koncertu

Ligia Nowak – harfa

Aleksandra Gołaj – instrumenty perkusyjne

Krzysztof Domański – flet

Piotr Augustowski – czelesta

Program:

Hymn Polski, Pierwsza Kadrowa (oprac. na orkiestrę dętą
G. Pastuszka) [5']

T. Szeligowski (1896–1963)

Świeć, miesiączku; W mojem ogródecku; Jadę jo se, jadę
z cyklu *Pięć pieśni ludowych z Lubelszczyzny* [10']

K. Domański (1987)

Muzykopedia (sł. M. Papierski; prawykonanie) [36']

I. *Melodia*

II. *Kantylena*

III. *Agogika*

IV. *Zapis nutowy*

V. *Dynamika*

VI. *Orkiestra*

VII. *Polifonia*

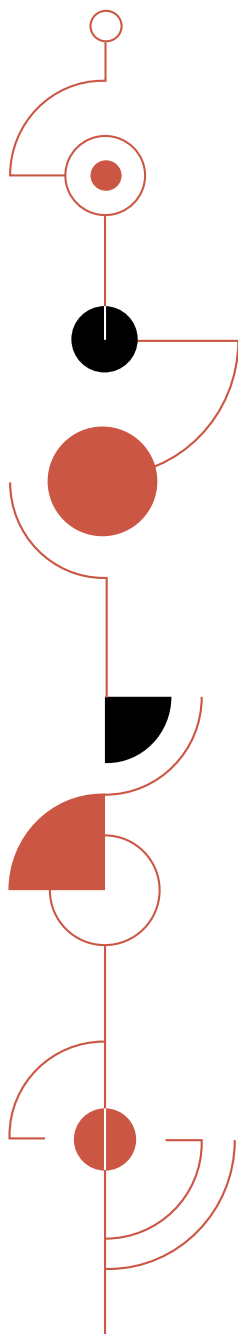
VIII. *Metrum*

XIX. *Artykulacja*

X. *Rytm*

I. Polakowska-Rybska (1986)

Moje miejsce na ziemi (sł. J. Dogońska, A. Szymańska) [4']
z cyklu *Pięć pieśni ludowych z Lubelszczyzny* [10']

W swoim napisanym w 1930 roku artykule *Wychowawcza rola kultury muzycznej w społeczeństwie* Karol Szymanowski opisywał zespół chóralny jako model ludzkiej zbiorowości i przekonywał, że harmonia wynikająca ze współpracy w wykonywaniu sztuki może przełożyć się na ogólną harmonię społeczeństwa. Podkreślał bezinteresowność jednoczenia się ludzi w tworzeniu muzyki i dowodził, że jest ona w stanie wprowadzić poczucie piękna oraz twórczą postawę wobec rzeczywistości w życie każdego człowieka.

W owym czasie instytucje edukacji muzycznej w Polsce były dopiero tworzone. W dużej mierze skupiano się w kształceniu muzycznym na akcentowaniu elementu narodowego i ludowego. Najpierw działo się tak ze względów patriotycznych, później, w okresie socrealizmu, ze względów ideologicznych. „Ludowe” kompozycje dla dzieci i dla dorosłych stworzyło w tym czasie wielu polskich kompozytorów (por. wydany przez NFM album *Folk Love*). Myśl Szymanowskiego mogła zainspirować Tadeusza Szeligowskiego do pracy nad dziełami chóralnymi jeszcze przed wojną. Kompozytor ten jest dzisiaj pamiętany zarówno jako twórca, jak i animator życia muzycznego oraz nauczyciel. Wiele lat spędził w Wilnie, najpierw jako radca prawny, a później wykładowca w tamtejszym konserwatorium i na uniwersytecie. Wojna zaprowadziła go w 1945 roku do Lublina, gdzie wraz z żoną, muzykolożką Stanisławą Harasowską, zaangażował się w działania umuzykalniające, które można nazwać „pracą u podstaw”. Opracował wtedy na różne składy chóralne dziesięć pieśni ludowych z Lubelszczyzny. Usłyszymy dziś trzy z nich w opracowaniu na trzygłosowy chór mieszany. Utwory mają oczywisty walor edukacyjny, przejawiający się między innymi w tym, że reprezentują idiomy polskich tańców narodowych – mazurka i krakowiaka. Po dwóch latach Szeligowski przeniósł się do Poznania, gdzie stał się niezapomnianym *spiritus movens* środowiska muzycznego.

Muzykopedia to utwór, który na tym koncercie będzie miał swoje prawykonanie. Tematycznie odnosi się do teorii muzyki, ale można go traktować jako pewne uzupełnienie następującego po nim *Mojego miejsca na ziemi*. Dziesięcioczęściowa suita stanowi faktycznie rodzaj encyklopedii, której przedmiotem są kolejne aspekty teorii muzyki. Kompozytor, związany z Wrocławiem flecista Krzysztof Domański, oprócz orkiestry smyczkowej wykorzystał flet, czeleste i harfę. Słowa Macieja Papierskiego, poety często współpracującego z kompozytorami, umuzycznił tak, że opowiadając o różnych elementach muzyki, jednocześnie je ilustrują. Kolejne fragmenty dotyczą różnych zjawisk: melodii, zapisu nutowego, kantyleny, metrum, orkiestry, polifonii, agogiki, rytmu, artykulacji i dynamiki. Branie udziału w wykonaniu tego utworu jest prawdziwą nauką przez zabawę. Może być

pouczające również dla rodziców, którzy słuchają muzycznego wykładu ilustrowanego przykładami i uczą się od własnych dzieci. Opowieści o dźwięku są bardzo czytelne, bo jest porównywany na przykład do kwiatów w ogrodzie, czy tkanego dywanu. Muzyka jest żywołowa, sugestywna i w dużej mierze oparta na dźwiękowych ilustracjach.

Dzisiaj tematyka pieśni ludowych może mieć dla dziecka raczej walor historyczny, niż opowiadać mu o świecie, który samo ogląda na oczy. Cenne jest więc połączenie w programie dawniejszych kompozycji ze współczesnymi. Naszym dzieciom z pewnością bliskie są problemy poruszone w utworze *Moje miejsce na ziemi*, również wykonywanym przez podopiecznych Śpiewającej Polski. Autorką muzyki jest Izabela Polakowska-Rybska, dyrygentka pełniąca funkcję dyrektorki projektu Śpiewająca Polska oraz kuratorki jego dolnośląskiej gałęzi. Tekst autorstwa wrocławskich edukatorek muzycznych: Aleksandry Szymańskiej i Judyty Dogońskiej, opowiada o chórze jako o miejscu spotkania z innymi, miejscu, w którym budzą się pozytywne emocje i radość z przeżywania muzyki. Członkostwo w zespole muzycznym jest więc receptą na samotność oraz problemy w nawiązywaniu relacji społecznych, coraz częściej dotyczących młodych ludzi. Chór łączy się tu z orkiestrą: towarzyszy mu zespół perkusyjny i smyczkowy.

Edukacja muzyczna żyje dziś właśnie w projektach takich jak Akademia Chóralna czy Wszystko Gra. Akademią Chóralną opiekuje się Narodowe Forum Muzyki, kontynuując projekt Śpiewająca Polska, wcześniej prowadzony przez Narodowe Centrum Kultury. W projekcie Akademia Chóralna – Śpiewająca Polska uczestniczą chóry dziecięce z całej Polski, organizowane są także warsztaty dla dyrygentów oraz konkursy. Na przykład w koncercie *Muzykopedia* bierze udział ponad dwadzieścia chórów z regionu dolnośląskiego – głównie z Wrocławia. W jeden zespół łączą się chóry przedszkoli, szkół podstawowych, a nawet liceów. Z kolei Wszystko Gra to projekt, którym opiekuje się Dolnośląskie Towarzystwo Muzyczne, a który ma na celu zwiększenie udziału aktywnego muzykowania w polskiej edukacji muzycznej, m.in. poprzez tworzenie orkiestr dętych. Podczas koncertu trzy połączone zespoły z wrocławskich szkół wykonają *Mazurek Dąbrowskiego* oraz *Pierwszą Kadrową* w opracowaniu na orkiestrę dętą Grzegorza Pastuszki. Wydarzenie odbywa się przecież w bezpośredniej bliskości sto czwartej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Niewątpliwie duch Polaków, którzy tworzyli w międzywojniu podwaliny pod polską edukację muzyczną, unosi się nad inicjatywami i koncertami takimi jak *Muzykopedia*. Muzyka potrafi łączyć – pomimo różnic, które są obecne w każdym społeczeństwie

NFM.WROCLAW.PL

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Wrocław miasto spotkań

